

Krzepkowski, Mieczysław

Sekcja prasoznawcza SDP

Rocznik Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego 9/2, 305-312

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

stylistyczne dokonane przez wydawcę. Dużym ułatwieniem przy lekturze tej interesującej książki jest indeks osobowy zestawiony przez Donatę Lam.

Andrzej Notkowski

III

Heinz-Dietrich Fischer, *Die grossen Zeitungen. Porträts der Weltpresse*, Monachium 1966, Deutscher Taschenbuch Verlag, ss. 306.

Poprzedzona wstępem profesora Henk Prakke, praca Fischera zawiera „portrety historyczne” 13 największych dzienników o światowym współcześnie znaczeniu. Znalazły się więc na tej liście, opracowane w układzie chronologicznym, począwszy od 1749 r., duńska „Berlingske Tidende”, szwajcarska „Neue Zürcher Zeitung”, londyński „The Times”, wiedeńska „Die Presse”, nowojorski „The New York Times”, argentyńska „La Prensa”, włoski „Corriere della Sera”, wydawany w Sztokholmie „Svenska Dagbladet”, rosyjska i radziecka „Prawda”, paryski „Le Monde”, hamburska „Die Welt”, „Żeń-min Żi-pao” oraz niemiecka „Frankfurter Allgemeine Zeitung”.

Szkice poprzedził Fischer wprowadzeniem ogólnym. Próbuje w nim ustalić definicję pojęcia „prasy światowej”. Rozważa funkcje, jakie prasa ta spełniała w różnych okresach historycznych w dziedzinie polityki międzynarodowej. Próbuje też ustalić kryteria, jakim odpowiadać powinno pismo, by można je zaliczyć do tej kategorii prasy. Praca zawiera ponadto obszerną literaturę przedmiotu, nakłady omawianych 13 dzienników w okresie lat 1945—1965 oraz indeksy autorów i tytułów czasopism.

Jak informuje wydawca, Heinz Dietrich Fischer (urodzony w 1937 r.) jest pracownikiem naukowym Instytutu Publicystyki na Uniwersytecie w Münster, gdzie przygotowuje podręcznik prasy światowej.

Aleksandra Garlicka

IV

MIECZYŚLAW KRZEPKOWSKI

SEKCJA PRASOZNAWCZA SDP

Na zebraniu Prezydium Zarządu Głównego SDP, podczas przygotowań do obchodów 300-lecia prasy polskiej, wystąpiłem z projektem utworzenia Sekcji Prasoznawczej w SDP.

Statut SDP przewiduje przyjęcia na członków SDP obok dziennikarzy zawodowych także pracowników naukowych zajmujących się prasoznawstwem, toteż znaczna część pracowników naukowych Wydziału Dziennikarskiego UW to członkowie SDP. Poza tym wciągnięto do pracy bibliografów i bibliotekarzy z bibliotek prasoznawczych (SDP i Wydziału Dziennikarskiego).

Pierwsze zebranie organizacyjne odbyło się 8 lutego 1960 r. Zagaił je sekretarz generalny SDP, Tadeusz Rojek, a mnie zaproponował na przewodniczącego zebrania. Uczestnicy zebrania opowiedzieli się za utworzeniem Sekcji Prasoznawczej. Wybrano komisję organizacyjną i komisję mającą opracować statut. Do komisji weszli: T. Butkiewicz, A. Czermiński, J. Halpern, J. Krawczyńska, M. Krzepakowski, B. Krzywobłocka, T. Kupis, S. Lato, A. Ślisz, M. Szulczewski. Regulamin opracował M. Szulczewski.

Komisja zebrała się 13 II 1961 r. M. Szulczewski przedstawił projekt regulaminu, który komisja postanowiła przedłożyć na pierwszym walnym zebraniu Sekcji. Opracowany regulamin był bardzo zwięzły. Ponadto uczestnicy poruszyli kilka innych spraw, m. in. zapowiedziano ukazanie się tomu I „Rocznika Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego” przygotowywanego w Pracowni Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego XIX i XX wieku PAN.

15 marca 1961 r. regulamin został przyjęty przez walne zgromadzenie po zatwierdzeniu przez Prezydium Zarządu Głównego SDP. Do zarządu Sekcji zostali wybrani: M. Kafel, Z. Młynarski, A. Ślisz — na sekretarza, Z. Jolles, S. Peters, T. Kupis, J. Halpern oraz M. Krzepakowski — na przewodniczącego. I zaraz podjęliśmy działalność. Zajęliśmy się przede wszystkim organizacją obchodów 300-lecia prasy polskiej. Plan obejmował kilka wydawnictw, w tym popularną broszurę o prasie, wybór publicystyki postępowej, parę wystaw: 80-lecia prasy robotniczej, dziejów organizacji dziennikarskich, 300-lecia prasy, dwie wystawy ruchome dla zagranicy, zorganizowanie uroczystej akademii w Warszawie, międzynarodowej sesji prasoznawczej, wciągnięcie do pracy wszystkich oddziałów Stowarzyszenia celem zorganizowania lokalnych obchodów. Przygotowaliśmy „Biuletyn Komitetu Obchodów”, który nie tylko informował, ale zgromadził materiały do wykorzystania w prasie i na imprezach z okazji obchodów 300-lecia prasy.

Trudno się powstrzymać od słów uznania dla pracy członków Sekcji Prasoznawczej: T. Butkiewicza, A. Ślisza, R. Wojny, J. Krawczyńskiej, M. Szulczewskiego, M. Kafla, Z. Młynarskiego, oraz bibliotekarek SDP: H. Łaniewskiej i H. Tomaszewskiej.

W tym czasie Krakowski Ośrodek Badań Prasoznawczych i Oddział Krakowski SDP pracowały na własną rękę, i to skutecznie: wydały one

książkę dr Lankau o prasie staropolskiej, przedruk „Merkuriusza” ze wstępem A. Przybosia oraz przygotowały wystawę i akademię.

Wszystkie oddziały SDP przy pewnej pomocy Komitetu i Sekcji Prasoznawczej wywiązały się należycie ze swoich zadań: wszędzie zorganizowano akademie czy uroczyste zebrania z referatami i wystęпами artystycznymi, przeważnie koncertami. Aktorzy nie brali honorariów, a niezbędne wydatki pokrywały wydziały kultury wojewódzkich rad narodowych, w ostateczności pokrywano je z funduszków Komitetu, a ten zebrał je z ofiar pieniężnych, których nie poskąpiły wydawnictwa i „Ruch”. Odbłyło się na prowincji kilka wystaw, poświęconych dziejom prasy lokalnej.

W przygotowaniach obchodów Zarząd Sekcji Prasoznawczej kładł szczególny nacisk na propagowanie nauki o prasie poprzez odczyty, informacje i materiały. W dostarczaniu tych ostatnich szczególną rolę odegrała Komisja Informacyjna Sekcji, kierowana przez Jadwigę Krawczyńską.

Wiele pracy pochłonęło przygotowanie międzynarodowej sesji prasoznawczej. Zwróciliśmy się do poszczególnych autorów o przygotowanie referatów z prośbą o nadesłanie ich w odpowiednim czasie, aby można było je przetłumaczyć na języki obce i rozesłać wszystkim uczestnikom sesji. W pracach organizacyjnych sesji największy udział mieli członkowie Sekcji Prasoznawczej.

Sesja odbyła się 12 marca 1962 r. Strona organizacyjna wypadła zadowolająco. Sesji patronowała oficjalnie Międzynarodowa Organizacja Dziennikarska. Dążyliśmy do utworzenia przy tej organizacji Sekcji Teorii i Historii Dziennikarstwa. Po długiej dyskusji zapadła odpowiednia uchwała, zrealizowana dopiero po pięciu latach, w postaci międzynarodowego półrocznika prasoznawczego.

Z zamierzeń Komitetu Obchodu 300-lecia i współdziałającej z nim Sekcji Prasoznawczej nie wszystko udało się doprowadzić do pomyślnego końca. Tak np. mimo starań odpowiedniej Komisji nie doszło do wydania zaplanowanej antologii postępowej publicystyki polskiej. Poruszono też myśl wydania księgi jubileuszowej. Byłaby to publikacja bardzo kosztowna, toteż żadne wydawnictwo nie podjęło się jej realizacji. Ukazało się natomiast kilka książek zrazu nie zapowiedzianych, zawierających wybór reportaży poszczególnych autorów i antologię reportaży.

Oprócz prac w Komitecie Obchodów zorganizowaliśmy do r. 1968 kilka odczytów: dr Orsini-Rosenberg wygłosił referat o problemach socjalistycznych prasy; J. Krawczyńska — o stanie bibliografii prasy polskiej; M. Kafel — o organizacji i metodach badań prasoznawczych w Stanach Zjednoczonych i w Związku Radzieckim; M. Leszczyński — o stanie badań prasy w Polsce; Maciej Kwiatkowski — o działalności Ośrodka Dzien-

nikarskiego SDP; Konrad Zawadzki — o stanie prasy i jej mikrofilmowaniu (odczyt połączony ze zwiedzeniem Zakładu Mikrofilmowania Biblioteki Narodowej); J. Mieszkowski — o prasie związków zawodowych w Polsce w latach 1918—1939; C. Rudziński i J. Szejnoch — o niektórych problemach statystyki prasy; W. Jastrzębowski — o problemach współczesnej reklamy prasowej; A. Podgórski — o badaniach socjologicznych sądowych procesów dziennikarskich; A. Siciński — o recepcji wiadomości zagranicznych; M. Godlewska — o polskiej prasie emigracyjnej; A. Karbowski i dyr. Gotlieb — o postępie technicznym i przyszłości prasy drukowanej; W. Pisarek — o makluhanizmie, nowej teorii informacji; Herz i Michalska — o bibliografii prasy zawodowej.

Sekcję Prasoznawczą odwiedzili dwaj docenci z NRD, prof. Nixon ze Stanów Zjednoczonych i prof. Fattorello z Włoch.

Od samego początku działalność Sekcji powstrzymywał brak własnego organu czy choćby „kącika” w istniejących czasopismach. Nie godziła się na żadne propozycje „kącika” redakcja „Prasy Polskiej”.

Korzystalismy z wydawanego przez Studium Dziennikarskie i Ośrodek Dziennikarski SDP „Biuletynu Prasoznawczego”, finansowanego przez Uniwersytet Warszawski, z tym że honoraria opłacał Ośrodek, utrzymywany z kolei przez RSW „Prasa”. Ale i ten „Biuletyn” ukazywał się w nie określonych terminach. Prowadziliśmy rozmowy również z dyr. „Ruchu” E. Herbstem, które mimo dobrej woli obu stron nie dały wyników.

Zdawalismy sobie również sprawę z potrzeby stworzenia jakiegoś ośrodka, mającego na celu wymianę doświadczeń między prasoznawcami, historykami prasy i publicystami, a może nawet koordynację badań.

Sekcja Prasoznawcza i Ośrodek Krakowski planowały zorganizowanie ogólnopolskiej narady prasoznawczej, która miała się odbyć w 1964 lub 1965 r. Wybraliśmy komitet organizacyjny.

Z innych prac należy wymienić udział Sekcji w prasoznawczych sympozjach czechosłowacko-polskich. Zorganizowano je z inicjatywy Z. Młynarskiego. Sympozja te miały się odbywać kolejno na przygranicznych ziemiach — raz polskich, raz czechosłowackich. Następnie organizacja spotkań przeszła w ręce Ośrodka Krakowskiego.

Nie można też pominąć dość istotnej sprawy dla działalności każdej organizacji: Sekcja Prasoznawcza nie rozporządzała żadnymi funduszami. Prezydium Zarządu Głównego SDP nie przyznało żadnej kwoty na nagrody za prace konkursowe, jak to czyniło wobec innych klubów czy sekcji. Sekcji Prasoznawczej udało się tylko przeforsować stypendium na prace prasoznawcze lub pamiętnikarskie w wysokości ponad 70 tys. zł rocznie, a w latach 1967—1968 przyznano nawet więcej, bo ponad 100 tysięcy złotych.

W ciągu swego kilkuletniego istnienia władze Sekcji przechodziły różne przeobrażenia. W 1965 r. dostaliśmy regulamin Sekcji Prasoznawczej oprócz ramowego regulaminu Klubów Twórczych SDP. W tym też roku M. Kafel zaproponował, aby zarząd Sekcji sprawował jednocześnie funkcje sekcji polskiej AIERI. Po uchwale trzeba było rozszerzyć zarząd o przedstawicieli różnych placówek prasoznawczych. Wybrano więc nowy zarząd, który we wrześniu 1965 r. ukonstytuował się następująco: M. Krzepkowski — przewodniczący; zastępcy — M. Kafel i Z. Jolles; sekretarze — A. Słomkowska i M. Szulczewski; członkowie: T. Butkiewicz, H. Jabłońska, J. Krawczyńska, T. Kupis, Siciński, J. Skrzypek, A. Ślisz, I. Tepli, I. Tetelowska, I. Zajęc.

Ta reorganizacja odbiła się ujemnie na pracy Sekcji: członkowie tego wieloosobowego zarządu z trudem zbierali się w takiej liczbie osób, która by uprawniała do podejmowania postanowień. Z trudem władze dociągnęły żywot do lata 1967 r. Wówczas, jako przewodniczący, wystąpiłem z propozycją zmiany struktury władz Sekcji. Uczestnicy ogólnego zgromadzenia opowiedzieli się jednomyślnie za utrzymaniem Sekcji. Opracowaliśmy więc nowy regulamin, zatwierdzony przez Prezydium ZG SDP w dniu 17 VII 1967 r.

14 lutego 1968 r. wybrano mnie znów na przewodniczącego; na zastępcę — M. Kwiatkowskiego; na sekretarza — H. Kurtę; na członków — W. Pisarka i T. Głowackiego.

Wydaje się, że poważną przeszkodą w pracy Sekcji jest dość generalne lekceważenie nauki o prasie. Drugą przyczyną, także istotną, był i jest brak energicznego kierownictwa. Niestety, w ostatnich latach nie dopisywało mi zdrowie i nie byłem w stanie dać z siebie przynajmniej tyle, co w okresie organizowania obchodów 300-lecia.

Mimo braku efektywnej pracy liczba członków Sekcji stale wzrastała: w 1960 było ich 32, w 1961 — 52, w 1962 — 65, w 1963 — 67, w 1964 — 86, w 1968 r. liczba spadła do 75. W 1964 r. na 86 członków Sekcji 72 było członkami SDP; jeśli chodzi o pozostałe osoby, byli to: bibliografowie i bibliotekarze — 6 osób, pracownicy naukowci — 8. Na ogólną liczbę 86 członków przypadało: pracowników naukowych 32, dziennikarzy — 28, pracowników wydawnictw — 23, pracowników bibliotek — 6. Z Warszawy było 73 członków, z Krakowa — 8, z Rzeszowa, Zielonej Góry, Koszalina, Częstochowy i Wrocławia po jednym. Trzeba stwierdzić, iż liczba 28 dziennikarzy na 4000 osób zatrudnionych w prasie stanowi bardzo mały procent.

Brak jakiegoś funduszu na potrzeby Sekcji też nie był bez znaczenia. Ogólne oszczędności zdecydowały o rezygnacji z naszych zamierzeń związanych z obchodami 20-lecia prasy Polskiej Ludowej. Omawialiśmy te zamierzenia w końcu 1962 r., planując akademię, zjazd absolwentów, uro-

czyste zebrania na Ziemiach Zachodnich, w Lublinie i Białymstoku, wydanie katalogu prasy i książki pamiątkowej, ogłoszenie konkursu na pamiętniki z okresu odrodzenia prasy po wojnie; widzieliśmy też potrzebę szerszego propagowania nauki o prasie. Szkoda, że nie można było zrealizować planu obchodów związanych z jubileuszem prasy, bo przecież imprezy takie wpływają na wzrost zainteresowań prasoznawstwem nie tylko wśród samych dziennikarzy, ale i wszystkich korzystających z prasy, radia i telewizji jako środków masowego przekazu.

ZAŁĄCZNIK

REGULAMIN SEKCJI PRASOZNAWCZEJ SDP, ZATWIERDZONY UCHWAŁĄ PREZYDIUM ZG SDP z dnia 17 VII 1967 R.

I. Nazwa i siedziba Sekcji:

1) Sekcja nosi nazwę Sekcja Prasoznawcza SDP. W dalszym ciągu niniejszego regulaminu używa się skrótu „Sekcja”. Sekcja została zorganizowana na podstawie rozdziału IX Statutu SDP.

2) Siedzibą Sekcji jest Warszawa.

II. Członkowie Sekcji:

1) Członkostwo Sekcji ma charakter dobrowolny, a działalność Sekcji opiera się na społecznej pracy członków.

2) Członkami Sekcji mogą być członkowie i kandydaci SDP, interesujący się badaniami środków masowej informacji.

3) W wyjątkowych wypadkach członkiem Sekcji może zostać osoba nie będąca członkiem SDP, jeżeli zajmuje się badaniami środków masowej informacji, dydaktyką lub bibliografią dziennikarską.

4) O przyjęciu do Sekcji decyduje w przypadkach określonych w pkt. 2 Zarząd Sekcji, zaś w przypadkach określonych w pkt. 3 — Walne Zebranie Sekcji na wniosek Zarządu.

5) Członkostwo ustaje w przypadku:

- a) wystąpienia
- b) skreślenia
- c) śmierci

6) Skreślenie następuje wskutek decyzji Zarządu Sekcji, orzeczenia Sądu Dziennikarskiego lub uchwały Prezydium Zarządu Głównego o skreśleniu z listy członków SDP.

7) Od decyzji Zarządu Sekcji o skreśleniu z listy członków lub odmowie przyjęcia przysługuje odwołanie do najbliższego Walnego Zebrania Sekcji.

8) Zawieszenie w prawach członka SDP, orzeczone przez Sąd Dziennikarski lub przez Zarząd Oddziału SDP, pociąga za sobą zawieszenie w prawach członka Sekcji.

9) Osoby przyjęte do Sekcji na podstawie pkt. 3 mogą być zawieszony w prawach członka Sekcji przez Zarząd do czasu podjęcia ostatecznej decyzji przez Walne Zebranie Sekcji.

10) Członek Sekcji ma obowiązek brać czynny udział w pracach Sekcji.

11) Wszyscy członkowie Sekcji mają czynne prawo wyborcze w wyborach

władz Sekcji. Bierne prawo wyborcze mają tylko członkowie Sekcji, będący członkami lub kandydatami SDP

III. Cel działalności Sekcji:

Sekcja zrzesza osoby, interesujące się praktyką twórczą i historią pracy w celu:

- 1) Wymiany myśli i doświadczeń przez odczyty i dyskusje na temat publikowanych prac prasoznawczych oraz wyników badań.
- 2) Propagowania w środowisku dziennikarskim, pracowników i działaczy nauki, kultury i oświaty zadań i wyników prasoznawstwa.
- 3) Inicjowania i popierania badań i opracowań dotyczących prasoznawstwa.

IV. Formy działania:

Sekcja realizuje wskazane wyżej cele przez:

- 1) Organizowanie zebrań dyskusyjno-informacyjnych, a między innymi sesji wyjazdowych dla członków Sekcji, dla ogółu zainteresowanych dziennikarzy oraz spotkań z przedstawicielami innych środowisk zajmujących się badaniami nad środkami masowej informacji.
- 2) Organizowanie konkursów dziennikarskich i ewent. obejmowanie patronatu nad konkursami, organizowanymi przez inne instytucje.
- 3) Współdziałanie przy organizowaniu specjalistycznej wymiany zagranicznej i innych kontaktów pomocnych dla poznania w innych krajach problematyki będącej przedmiotem zainteresowania Sekcji.
- 4) Współdziałanie z Ośrodkiem Dziennikarstwa przy SDP.
- 5) Prowadzenie innej działalności zleconej Sekcji przez Zarząd Główny SDP w zakresie zgodnym z celami Sekcji.

V. Władze Sekcji:

- 1) Władzami Sekcji są:
  - a) Walne Zebranie
  - b) Zarząd Sekcji
- 2) Walne Zebranie jest najwyższą władzą Sekcji. Zwołuje je Zarząd przynajmniej raz na rok. Walne Zebranie musi być zwołane na żądanie $\frac{1}{3}$ członków Sekcji.
- 3) Przy Sekcji Prasoznawczej powołana zostaje Rada, w skład której wchodzi kierownicy lub wyznaczeni przez nich zastępcy ośrodków prowadzących badania nad środkami masowej informacji i przedstawiciel władz SDP. Rada Sekcji odbywa zebrania przynajmniej raz na pół roku i jest organem doradczym Zarządu Sekcji.
- 4) Walne Zebranie:
  - a) uchwała wytyczne działalności Sekcji
  - b) zatwierdza sprawozdania Zarządu
  - c) wybiera Zarząd Sekcji
  - d) rozpatruje odwołania od decyzji Zarządu
  - e) uchwała zmiany regulaminu Sekcji do zatwierdzenia przez Prezydium Zarządu Głównego SDP.
  - f) podejmuje uchwałę o rozwiązaniu Sekcji.
- 5) Zarząd Sekcji składa się z 5 członków i jest wybierany w głosowaniu tajnym na okres 3 lat. Zarząd wybiera spośród siebie przewodniczącego, wiceprzewodniczącego i sekretarza oraz dwóch członków Zarządu do kierowania podsekcjami: odczytową i popularyzacyjną oraz konkursową. W wypadku ustąpienia członka Zarządu może on dokooptować na jego miejsce innego członka Sekcji, przy czym liczba dokooptowanych nie może przekroczyć $\frac{2}{3}$ składu Zarządu.
- 6) Zarząd Sekcji realizuje regulaminowe zadania Sekcji i wytyczne Walnego Zebrania członków.

7) Zarząd Sekcji obraduje w miarę potrzeby, nie rzadziej jednak niż raz na miesiąc.

VI. Fundusze Sekcji:

Sekcja utrzymywana jest z budżetu Zarządu Głównego i nie posiada własnych funduszy ani majątku.

VII. Kontrola:

1) Kontrolę nad działalnością Sekcji sprawują statutowe władze SDP, a m. in. Główna Komisja Rewizyjna. Przedstawiciele władz SDP uprawnieni są do udziału w obradach Sekcji i władz Sekcji.

2) Zewnętrzna korespondencja Sekcji, wykraczająca swą treścią poza zasięg działalności Sekcji, powinna być konsultowana z sekretariatem Zarządu Głównego SDP.